**Европейски парламент**
2024-2029

*Комисия по външни работи*

**2026/2005(INI)**

25.06.2026

# ПРОЕКТ НА ДОКЛАД

относно формиране на външната дейност на ЕС за справяне с предизвикателствата в областта на правата на човека, породени от изкуствения интелект
(2026/2005(INI))

Комисия по външни работи

Докладчик: Начо Санчес Амор

## СЪДЪРЖАНИЕ

**Страница**

ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ.....3

# ПРЕДЛОЖЕНИЕ ЗА РЕЗОЛЮЦИЯ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ

**относно формиране на външната дейност на ЕС за справяне с предизвикателствата в областта на правата на човека, породени от изкуствения интелект**

**(2026/2005(INI))**

Европейският парламент,

– като взе предвид Хартата на основните права на Европейския съюз,

– като взе предвид Европейската конвенция за правата на човека,

– като взе предвид членове 2, 3, 8, 21, 23 и 36 от Договора за Европейския съюз,

– като взе предвид членове 17 и 207 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

– като взе предвид Плана за действие на ЕС относно правата на човека и демокрацията за периода 2020—2027 г., приет от Съвета на 17 ноември 2020 г., и неговия междинен преглед, приет на 9 юни 2023 г.,

– като взе предвид насоките на ЕС в областта на правата на човека,

– като взе предвид Регламент (ЕС) 2024/1689 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 г. за установяване на хармонизирани правила относно изкуствения интелект и за изменение на регламенти (ЕО) № 300/2008, (ЕС) № 167/2013, (ЕС) № 168/2013, (ЕС) 2018/858, (ЕС) 2018/1139 и (ЕС) 2019/2144 и директиви 2014/90/ЕС, (ЕС) 2016/797 и (ЕС) 2020/1828 (Акт за изкуствения интелект)[1],

– като взе предвид Европейската декларация от 23 януари 2023 г. относно цифровите права и принципи за цифровото десетилетие[2],

– като взе предвид Международната стратегия на Европейския съюз в областта на цифровите технологии (JOIN(2025)0140),

– като взе предвид проекта за Рамкова конвенция на Съвета на Европа за изкуствения интелект и правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава,

– като взе предвид Всеобщата декларация за правата на човека и другите съответни договори и инструменти на ООН в областта на правата на човека,

– като взе предвид Международния пакт от 16 декември 1966 г. за граждански и политически права и Международния пакт от 16 декември 1966 г. за

[1] ОВ L, 2024/1689, 12.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
[2] ОВ C 23, 23.1.2013 г., стр. 1.

икономически, социални и културни права,

– като взе предвид Конвенцията на ООН от 18 декември 1979 г. за премахване на всички форми на дискриминация по отношение на жените,

– като взе предвид Конвенцията на ООН от 12 декември 2006 г. за правата на хората с увреждания и Факултативния протокол към нея, приет на 13 декември 2006 г.,

– като взе предвид Декларацията на ООН за правата на коренното население, приета на 13 септември 2007 г. от Общото събрание на ООН,

– като взе предвид Декларацията на ООН от 25 ноември 1981 г. за премахване на всички форми на нетърпимост и дискриминация, основани на религиозна принадлежност или убеждения,

– като взе предвид Декларацията на ООН от 18 декември 1992 г. за правата на лицата, принадлежащи към национални или етнически, религиозни и езикови малцинства,

– като взе предвид Конвенцията на ООН от 20 ноември 1989 г. за правата на детето и трите факултативни протокола към нея,

– като взе предвид Глобалния договор на ООН,

– като взе предвид Пакта за бъдещето и Глобалния цифров пакт, приети през септември 2024 г. на срещата на върха, посветена на бъдещето,

– като взе предвид Резолюция 78/265 на Общото събрание на ООН от 1 април 2024 г., озаглавена Seizing the opportunities of safe, secure and trustworthy artificial intelligence systems for sustainable development (Използване на възможностите на безопасни, сигурни и надеждни системи с изкуствен интелект за устойчиво развитие),

– като взе предвид Резолюция 79/325 на Общото събрание на ООН от 26 август 2025 г., озаглавена Terms of reference and modalities for the establishment and functioning of the Independent International Scientific Panel on Artificial Intelligence and the Global Dialogue on Artificial Intelligence Governance (Мандат и условия за създаването и функционирането на Независимата международна научна група по въпросите на изкуствения интелект и Глобалния диалог относно управлението на изкуствения интелект),

– като взе предвид Препоръката на ЮНЕСКО относно етиката на изкуствения интелект, приета на 23 ноември 2021 г.,

– като взе предвид окончателния доклад на Консултативния орган на високо равнище на ООН от септември 2024 г. по въпросите на изкуствения интелект, озаглавен Governing AI for Humanity (Управление на ИИ за човечеството),

– като взе предвид препоръката на Съвета на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие от 22 май 2019 г. относно изкуствения интелект,

– като взе предвид Международните ръководни принципи за организациите,

разработващи усъвършенствани системи с ИИ в рамките на процеса от Хирошима, и Международния кодекс за поведение за организациите, разработващи усъвършенствани системи с ИИ в рамките на процеса от Хирошима, както и изявлението на лидерите на Г-7 от 17 юни 2025 г. относно ИИ за постигане на просперитет,

– като взе предвид принципите и насоките на Г-20 в областта на ИИ,

– като взе предвид Декларацията от Блетчли, приета от държавите, участвали на 1 и 2 ноември 2023 г. в срещата на високо равнище по въпросите на безопасността на ИИ,

– като взе предвид Декларацията на министрите, приета на 4 декември 2024 г. по време на срещата на високо равнище на Глобалното партньорство в областта на изкуствения интелект,

– като взе предвид член 55 от своя Правилник за дейността,

– като взе предвид доклада на комисията по външни работи (A10-0000/2026),

А. като има предвид, че изкуственият интелект (ИИ) е глобално явление, което се възприема бързо във всички общества; като има предвид, че това отключва безпрецедентни възможности за просперитет, иновации и напредък, включително потенциал за постигане на напредък по отношение на защитата и насърчаването на правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава в различни области;

Б. като има предвид, че зачитането на правата на човека трябва да бъде в основата на системите с ИИ; като има предвид, че системите с ИИ могат да позволяват или да улесняват нарушения на правата на човека, както и да подкопават човешкото достойнство, правата на човека, демокрацията и принципите на правовата държава, ако по своята същност са разработени злонамерено, когато се злоупотребява с тях за репресивни цели или когато се използват без подходящи гаранции;

В. като има предвид, че рисковете и предизвикателствата пред основните права и свободи, произтичащи от системите с ИИ, включват наред с другото рискове за човешкото достойнство, неприкосновеността на личните данни, правата на детето, правото на труд, правата на мигрантите, екологичните права, демокрацията и принципите на правовата държава, както и рискове от алгоритмична дискриминация, масово наблюдение и потискане на несъгласието, основано на пола насилие, увеличаване на транснационалните репресии и нарушения на правата на човека при внедряването на системи с ИИ в автоматизирани оръжейни системи по време на конфликти и в оборудване с двойна употреба;

Г. като има предвид, че ИИ предоставя също така значителни възможности за постигане на напредък в областта на правата на човека в световен мащаб, включително за мониторинг на нарушенията на правата на човека, улесняване на достъпа до правосъдие и информация в областта на здравеопазването и образованието, откриване на дезинформация и реч на омразата, подобряване на предоставянето на хуманитарна и спешна помощ, укрепване на прозрачността в

управлението и демократичното участие, оказване на принос към целите на ООН за устойчиво развитие и смекчаване на отрицателното въздействие на изменението на климата;

Д. като има предвид, че бързият напредък на технологиите с ИИ променя из основи световния ред; като има предвид, че ЕС трябва да гарантира, че външната му дейност в областта на ИИ се ръководи от съгласувана стратегическа визия, основана на неговите основни ценности — демокрацията, върховенството на закона и зачитането на основните права;

Е. като има предвид, че ЕС подкрепя алтернативен и надежден модел за проектиране, разработване и управление на ИИ, който съчетава откритост, прозрачност и защита на основните права с устойчивост и иновации, като по този начин защитава своите граждани и предлага еднакви условия на конкуренция за дружествата;

Ж. като има предвид, че укрепването на партньорствата в областта на ИИ с държави извън ЕС, по-специално със страните кандидатки, съседните на ЕС държави и държавите от южното полукълбо, следва да бъде приоритет за външната дейност на ЕС;

***Общи съображения***

1. подчертава, че правата на човека, по-специално човешкото достойнство, равенството и недискриминацията, трябва да продължат да заемат централно място в ИИ; подчертава, че правните задължения в областта на правата на човека се прилагат при всички обстоятелства и че системите с ИИ трябва да предоставят прозрачност и надзор като основа за отчетност и отговорност, като гарантират, че средствата за правна защита са непосредствено достъпни на всеки етап от жизнения цикъл на ИИ;

2. подчертава, че съгласно международното право държавите имат задължение да се въздържат от всяка необоснована намеса в правата на човека и да се справят с такава намеса, както и да гарантират тяхното ефективно прилагане и защита; подчертава, че това задължение е особено важно в контекста на управлението на системите с ИИ;

***Свързани с ИИ рискове за правата на човека***

3. подчертава, че данните са ключов елемент на технологиите с ИИ и че опазването на неприкосновеността на личните данни е от съществено значение за защитата на цифровите права на човека;

4. подчертава риска ИИ да изостри съществуващите социални неравенства, по-специално по отношение на вече маргинализираните групи, тъй като системите могат да се основават на алгоритми и/или данни, които възпроизвеждат, затвърждават и изострят дискриминационните предубеждения;

5. изразява дълбока загриженост, че ИИ позволява наблюдението да стане по-усъвършенствано, повсеместно и широко разпространено, което прави възможно

наблюдението на цели групи и общества и представлява сериозна заплаха за демокрацията и правата на човека;

6. предупреждава, че наблюдението с помощта на ИИ, дори когато първоначално се използва за законни цели като правоприлагане и сигурност, може лесно да бъде пренасочено към потискане на несъгласието и преследване на защитници на правата на човека;

7. решително осъжда използването на ИИ за утвърждаване на насилието, основано на пола, и за подкопаване на правата, свързани с пола, както се наблюдава в случая Grok, който показа как инструментите с ИИ може да се използват за създаване и разпространение на сексуално съдържание без съгласие, включително убедителни фалшификати и други форми на манипулиране на изображения и видео;

8. изразява дълбока загриженост относно потенциалната вреда, която ИИ може да причини на децата и юношите;

9. признава въздействието на системите с ИИ върху преструктурирането на труда, пазарите на труда и производителността в световен мащаб; подчертава, че последиците от системите с ИИ ще бъдат дълбоки и дълготрайни; предупреждава, че внедряването на системи с ИИ не може да се използва за оправдаване на накърняването на правата, достойнството и благосъстоянието на работниците, съкращаването на работници или увеличаването на недостига на умения или деквалификацията;

10. отбелязва нарастващата зависимост от основани на ИИ технологии за наблюдение на границите и миграционните маршрути, включително по външните граници на ЕС;

11. изразява дълбока загриженост относно сериозните екологични и социални последици от системите с ИИ;

12. изразява дълбока загриженост относно нарастващите рискове ИИ да се използва за извършване на транснационални репресии;

13. подчертава решаващата роля на предприятията, за да се гарантира, че разработването и внедряването на ИИ, както и използването на данни се осъществяват при зачитане на правата на човека;

14. подчертава, че държавите имат задължението да насърчават и защитават ефективно правата на човека от нарушения, извършвани от трети страни, включително от предприятия;

15. призовава институциите на ЕС и държавите членки да застанат – в рамките на съответните международни форуми и сред международните партньори –начело на усилията за разработване на специфични насоки в областта на ИИ относно корпоративната отговорност по отношение на правата на човека;

16. изразява загриженост поради наличието на все повече доказателства за използването на системи с ИИ по време на военни действия;

17. подчертава значението на прилагането на високи стандарти в областта на правата на човека по отношение на изделията и технологиите с двойна употреба, захранвани от ИИ;

***Свързани с ИИ рискове за демокрацията и принципите на правовата държава***

18. отбелязва, че системите с ИИ оказват пряко въздействие върху изборните и демократичните процеси;

19. подчертава, че внедряването на системи с ИИ в изборните процеси трябва да отговаря на най-високите стандарти за прозрачност, възможност за обяснение, отчетност и независима оценка;

20. отбелязва със загриженост, че използването на ИИ по злонамерени начини увеличава възможностите за чуждестранно манипулиране на информация и вмешателство, включително потенциала за подкопаване на почтеността, независимостта и ефективността на институциите и процесите, както и потенциала за въздействие върху качеството на информацията;

21. подчертава, че свободата на печата е основен елемент на демокрацията; изразява загриженост относно рисковете, породени от концентрацията на власт в ръцете на доставчиците на ИИ, по отношение на многообразието, плурализма, приобщаването, надеждността и отчетността на медиите;

***Отчетност в областта на ИИ***

22. отбелязва, че отговорността за нарушения на правата на човека, свързани с ИИ, възниква на този етап от веригата, в който системата се използва злонамерено или за извършване на нарушението, освен ако системата не е била разработена злонамерено още от самото начало; подчертава, че този подход не освобождава разработчиците от отговорността им;

23. призовава системите с ИИ да бъдат в съответствие с правото на жертвите на нарушения на правата на човека да разполагат с ефективни правни средства за защита;

***Препоръки по отношение на стратегията на ЕС за външна дейност в областта на ИИ***

24. подчертава необходимостта ЕС да бъде водещ участник в насърчаването на надежден ИИ в световен мащаб, в оформянето на глобална среда на ИИ и насърчаването на основан на правата подход в областта на разработването и внедряването на ИИ; призовава за незабавно разработване на цялостна стратегия на ЕС за външна дейност в областта на ИИ, за да се постигне тази цел;

25. призовава Комисията да работи за установяване на глобални минимални стандарти за защита срещу сериозни рискове, свързани с ИИ;

26. счита, че ИИ предлага реална възможност за решаване, съвместно с държави извън ЕС, на конкретни предизвикателства в областта на правата на човека, като

например правата на децата, правата на жените и равенството между половете, правата на работниците и правата в областта на околната среда;

27. призовава ЕС и неговите държави членки да подкрепят създаването на механизми за основано на участието управление с цел оформяне на политически мерки и рамки за управление на ИИ на международно равнище;

28. подчертава необходимостта от укрепване на Европейската служба по изкуствен интелект и Европейската служба за външна дейност (ЕСВД) чрез предоставяне на подходящи финансови и човешки ресурси;

29. призовава за пълноценно използване на всички инструменти, с които разполага ЕС, за справяне с въздействието на ИИ върху правата на човека, включително чрез засилване на ролята на специалния представител на ЕС за правата на човека;

30. подчертава необходимостта от допълнително обсъждане на най-добрите начини да се въведе темата за ИИ в съществуващите разпоредби на ЕС, за да се гарантира, че вътрешните политики и правила на ЕС в областта на ИИ укрепват зачитането на правата на човека извън ЕС;

31. призовава Комисията и ЕСВД да включат аспект, свързан с ИИ, в дейностите на ЕС за насърчаването на демокрацията и наблюдението на избори;

32. подчертава спешната необходимост от изграждане на силна и устойчива екосистема на ЕС в областта на ИИ, която да намали стратегическите зависимости на ЕС и да укрепи неговата стратегическата автономност;

33. припомня ангажимента на ЕС към основан на правила международен ред; призовава ЕС и неговите държави членки да координират позициите си в рамките на многостранни форуми и да изградят партньорства с единомислещи партньори с цел да насърчават и постигат напредък по споделена визия за надежден ИИ;

34. призовава ЕС и неговите държави членки да подкрепят и укрепят системата на ООН в усилията ѝ за насърчаване на надежден ИИ;

35. призовава ЕС и неговите държави членки да продължат да си сътрудничат със Съвета на Европа при разработването на международни стандарти за надежден ИИ;

36. подчертава необходимостта ЕС да подкрепи увеличаването на достъпността на системи с ИИ с отворен код и оперативно съвместими технически стандарти, по-специално по отношение на страните кандидатки, съседните на ЕС държави и държавите от южното полукълбо;

37. призовава ЕС да обвърже финансовата си помощ за разработване и внедряване на ИИ в държави извън ЕС, включително по линия на бъдещия инструмент „Глобална Европа“ и стратегията за Global Gateway, с условието за разработване и използване на надежден ИИ, който да зачита правата на човека; подчертава, че ЕС следва да финансира само модели на ИИ, които спазват стандартите в областта на правата на човека;

38. подчертава значението на системите с ИИ, използвани в рамките на дружествата, тъй като те могат да подпомогнат дружествата в спазването на ключови законодателни актове на ЕС като Директивата относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта[3] и Директивата за отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта[4], както и на законодателството срещу принудителния труд, за да се гарантира, че веригите на доставки в областта на ИИ са отговорни, устойчиви и зачитат правата на човека и околната среда;

39. подчертава, че надеждната екосистема на ИИ е ключов двигател на конкурентоспособността; подчертава, че инвестирането в системи с ИИ, които зачитат основните права, е от съществено значение за изграждането на доверие сред потребителите и международните партньори, за насърчаване на дългосрочните иновации и за създаване на устойчиво конкурентно предимство на световния пазар;

40. подчертава, че подкрепата за грамотността в областта на ИИ е от първостепенно значение;

***Препоръки по отношение на оръжията***

41. подкрепя усилията на ООН за правно обвързващо споразумение за глобално регулиране и забрана на смъртоносните автономни оръжейни системи; призовава ЕС и неговите държави членки да подкрепят тези цели;

42. осъжда потенциалните нарушения на правата на човека, извършени по време на въоръжени конфликти чрез автономни системи с ИИ; призовава ЕС да увеличи подкрепата си за Международния съд и Международния наказателен съд при разследването и наказателното преследване на тежки нарушения на правата на човека, извършени с използването на ИИ;

***Препоръки по отношение на масовото наблюдение с помощта на ИИ***

43. призовава за налагане на забрана за износа на системи за масово наблюдение, подпомагани от ИИ, от ЕС към държави, в които съществува сериозен риск тези системи да се използват за нарушаване на правата на човека;

***Препоръки по отношение на изделията с двойна употреба***

44. призовава за включването на принципите на Акта за изкуствения интелект в Регламента за изделията с двойна употреба[5], което следва да доведе до забрана на износа на системи с ИИ, които са забранени съгласно Акта за изкуствения интелект, и да задължи държавите членки да гарантират, че всички високорискови

[3] Директива (ЕС) 2024/1760 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юни 2024 година относно дължима грижа на дружествата във връзка с устойчивостта и за изменение на Директива (ЕС) 2019/1937 и Регламент (ЕС) 2023/2859, (ОВ L, 2024/1760, 5.7.2024 г., ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).
[4] Директива (ЕС) 2022/2464 на Европейския парламент и на Съвета от 14 декември 2022 година за изменение на Регламент (ЕС) № 537/2014, Директива 2004/109/ЕО, Директива 2006/43/ЕО и Директива 2013/34/ЕС, по отношение на отчитането на предприятията във връзка с устойчивостта (ОВ L 322, 16.12.2022 г., стр. 15, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2022/2464/oj).
[5] Регламент (ЕС) 2021/821 на Европейския парламент и на Съвета от 20 май 2021 година за въвеждане на режим на Съюза за контрол на износа, брокерската дейност, техническата помощ, транзита и трансфера на изделия с двойна употреба (ОВ L 206, 11.6.2021 г., стр. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj).

системи с ИИ с двойна употреба, предназначени за износ, се придържат към задълженията съгласно Акта за изкуствения интелект като условие за разрешение на износа;

***Препоръки по отношение на търговията***

45. призовава обхватът на Акта за изкуствения интелект да бъде разширен, така че да обхваща износа на системи с ИИ извън ЕС за двете основни категории риск, изброени в Акта за изкуствения интелект;

46. призовава разпоредбите относно ИИ в търговските споразумения на ЕС да насърчават надежден ИИ с отворен код; призовава Комисията да включи в инициативите по линия на Global Gateway популяризирането на надеждни системи с ИИ;

***Препоръки по отношение на възможностите на ИИ за насърчаване на правата на човека***

47. подчертава потенциала на системите с ИИ за постигане на напредък и укрепване на правата на човека, както и за справяне с основните предизвикателства на световно равнище; приветства усилията на ООН и Съвета на Европа за насърчаване на използването на ИИ чрез международно управление;

48. призовава Комисията и ЕСВД да подкрепят прилагането на надеждни системи с ИИ при наблюдението на нарушенията на правата на човека и подпомагането на достъпа до правосъдие, както и в областта на образованието, здравеопазването, изменението на климата и енергетиката, и като цяло при постигането на напредък по целите на ООН за устойчиво развитие;

°

° °

49. възлага на своя председател да предаде настоящата резолюция съответно на Съвета, на Комисията, както и на държавите членки.